

Status
A-Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten
26 januari 2021

Eindtermijn
1 maart 2021

Onderwerp

Invoering gerichte opkoopregeling stikstof

Advies

1. In uitvoering te nemen de rijksregeling gerichte opkoop en daarmee het maximale bedrag 1^e tranche bij LNV/RVO ad € 5,9 miljoen aan te vragen.
2. Beschikbaar te stellen de provinciale bijdrage voor proceskosten voor 2021 en 2022 respectievelijk € 277.000 en € 228.000 (conform begroting programma stikstof).
3. Gebruik te maken van de mogelijkheid van voorfinanciering conform het Handelingskader provinciaal strategische grondbezit en grondaankoop voor financiering restwaarde aankoop agrarisch bedrijven (opstallen en eventueel grond).
4. Geen gebruik te maken van voorfinanciering rijk voor budgetdeel A (€ 2,49 miljoen) maar geheel uit te gaan van voorfinanciering restwaarde door de provincie uit de leningsfaciliteit strategische aankopen.
5. De verwervingsstrategie te richten op het benaderen van ongeveer zes bedrijven die een stikstofdepositie van meer dan 2 mol/ha/jaar hebben en binnen een straal van 10 km van een N2000 gebied liggen met deelname van de ondernemer op vrijwillige basis.
6. Iedere aankoop, vóór aangaan van de juridische overeenkomst, inclusief financiering voor te leggen aan Gedeputeerde Staten.
7. Vast te stellen de publieksamenvatting over toepassing van de gerichte opkoopregeling stikstof in de provincie Zuid-Holland.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

Bijlage 1 Publicatie Staatscourant gerichte opkoopregeling stikstof

Op 3 november jl is de Regeling aankoop veehouderijbedrijven nabij natuurgebieden (beter bekend als de gerichte opkoopregeling piekbelasters) door het Rijk/LNV opengesteld¹. Hierna ook aan te duiden als de gerichte opkoopregeling stikstof of de regeling. De provincies hebben een rol bij de uitvoering van de regeling. In dit besluit is aangegeven op welke wijze de provincie deze rijksregeling gaat uitvoeren en welke keuzes dit voor de provincie nog vraagt.

De rijksregeling is tot stand gekomen in een bestuurlijk overleg tussen rijk en provincies.

De opkoopregeling zal drie keer worden opengesteld in de periode 2020 – 2022. Daarbij stelt LNV telkens één tranche van het budget ter beschikking. De eerste tranche bestaat landelijk uit € 100 miljoen (minus 5 miljoen algemene kosten) euro waarvan in totaal voor de provincie Zuid-Holland circa € 5,9 miljoen beschikbaar is. De regeling wordt eerst (medio 2021) geëvalueerd voordat de volgende tranches beschikbaar worden gesteld.

In haar brief aan de Tweede Kamer van 7 februari 2020² heeft de Minister van LNV aangekondigd dat vanuit het Rijk in totaal €350 miljoen beschikbaar komt voor gerichte aankoop van veehouderijen (piekbelasters) om de stikstofdepositie op daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden te laten dalen en ruimte te maken voor blijvende boeren.

De regeling en de toelichting op de regeling zoals gepubliceerd in de Staatscourant is bijgevoegd.

De rijksregeling bestaat in de 1^e tranche in hoofdlijnen uit drie stappen:

- aanvraag van het budget door de provincie bij RVO tot uiterlijk 4 maanden na openstelling (dus uiterlijk 3 maart 2021) en toekenning door RVO binnen 6 weken;
- uitvoering van de regeling door het voeren van onderhandelingen en aangaan van een overeenkomst met de ondernemer tot uiterlijk 18 maanden na openstelling (dus uiterlijk 4 mei 2022);
- rapportage en financiële verantwoording aan LNV over de aankopen en budgetten (conform Sisa methodiek van het rijk, medio 2024). Deze zogenaamde specifieke uitkeringen van het rijk (SPUK) dienen ook jaarlijks verantwoord te worden in de provinciale jaarrekening.

De provincie zet de opkoopregeling in als één van de instrumenten in de gebiedsgerichte aanpak zoals vastgesteld door GS en PS. In de gebiedsgerichte aanpak is een bronnen-analyse voorzien waarbij piekbelasters vanuit de landbouw een van de bronnen kan zijn. Afhankelijk van de gebiedsgerichte aanpak kunnen ook andere (grond)instrumenten worden ingezet.

In de gebiedsgerichte aanpak past ook een koppeling met andere opgaven zoals tegengaan van bodemdaling in de veenweide gebieden. Waar mogelijk koppelen we deze opgaven aan opgaven, zoals ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, energietransitie en infrastructuur. Voor al deze doelen zijn grondvererving en gronduitgifte in en rondom natuurgebieden van cruciaal belang. Het rijksbudget voor de opkoopregeling is echter alleen onder strikte voorwaarden beschikbaar voor de N2000 doelen. In het kader van de gebiedsgerichte aanpak Nieuwkoop,

¹ <https://www.aanpakstikstof.nl/actueel/nieuws/2020/11/03/regeling-gerichte-opkoop-veehouderijen-gestart>

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2020-57568.html>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/02/07/kamerbrief-over-voortgang-aanpak-stikstofproblematiek-maatregelen-landbouw-en-impuls-gebiedsgerichte-aanpak>

waar de landbouw de belangrijkste bron is, worden de beschikbare (grond)instrumenten in kaart gebracht.

De provincie heeft de ruimte om een aantal keuzes te maken bij de uitvoering van de rijksregeling. Het gaat om de volgende besluiten:

- Aanvraag van het budget bij het rijk en de wijze van voorfinanciering door de provincie
- De verwervingsstrategie
- Organisatie en verantwoordelijkheden (inclusief wijze van besluitvorming over individuele aankopen)
- Participatie en communicatie

De rijksregeling kent een aantal strikte voorwaarden waaraan moet worden voldaan om voor aankoop in aanmerking te komen. De belangrijkste is dat bedrijfsbeëindiging bijdraagt aan een vermindering van de depositie met minimaal 2mol/ha/jaar en dat het bedrijf ligt binnen een straal van 10 km van N2000 gebied. Daarnaast zijn er ook doelmatigheidscriteria voor aankoop in €/mol. Op basis hiervan wordt ingeschat dat er slechts 6 bedrijven in aanmerking komen voor de regeling in de provincie Zuid-Holland. In de regeling is opgenomen dat de veehouder zich niet elders mag vestigen. Dit betekent dat bedrijfsverplaatsing wordt uitgesloten van de regeling. De bedrijven kunnen zelf vooraf uitrekenen, via de Aerius aankoopcalculator, of zij in aanmerking kunnen komen voor de regeling.

Ontwikkelingen rijksinstrumenten

De gerichte aankoop van piekbelasters stikstof is een van de 16 bronmaatregelen voor het terugdringen van de stikstofbelasting van natuurgebieden die de minister van LNV heeft genoemd in haar brief van 24 april 2020 over de structurele aanpak van de stikstofproblematiek.

Een van de andere bronmaatregelen is een landelijke beëindigingsmaatregel voor veehouderijen, waarvoor het Rijk eerste instantie €750 miljoen uittrekt. Deze maatregel krijgt de vorm van een subsidieregeling die nog uitgewerkt moet worden en naar verwachting in medio 2021 wordt opengesteld. Op dit moment zijn nog niet alle criteria bekend. Deze regeling zal ook voor staatssteun worden voorgelegd aan de Europese Commissie.

De provincies voeren de gerichte opkoopregeling uit rond de N2000-gebieden. De beoogde landelijk beëindigingsregeling voor piekbelasters zal, ook onder strikte voorwaarden voor stikstof reductie, worden uitgevoerd door of namens het Rijk en geen beperking in een gebied krijgen.

Verwervingsstrategie

Gezien het gering aantal potentiële kandidaten wordt een gerichte aankoop- of verwervingsstrategie ingezet. Dit betekent dat contact gezocht wordt met de ca 6 bedrijven die voldoen aan de criteria waarbij de stikstofdepositie meer is dan 2 mol/ha/jaar en de bedrijven binnen een straal van 10 km van een N2000 gebied liggen. Daarbij wordt gekozen voor verkennende gesprekken. Indien het bedrijf interesse toont kan overgegaan worden tot onderhandeling.

De deelname van het bedrijf is altijd op vrijwillige basis passend in een gebiedsgerichte aanpak of gebiedsproces waarbij de prioriteitsvolgorde is: verwerving productierechten, verwerven bedrijfsgebouwen/woonhuis en verwerven grond.

De verwervingsstrategie is onderdeel van een gebiedsgerichte aanpak stikstof met mogelijk een aanvullend maatregelen- en instrumentenpakket, in ieder geval in Nieuwkoop, waarbij gekeken

wordt naar mogelijkheden om de blijvende bedrijven te faciliteren.

De aan te kopen gebouwen en/of gronden komen op naam van de provincie. De provincie zal zo snel als mogelijk zorgdragen voor verkoop en overdracht. In verband met mogelijke bestemmingswijziging en herontwikkeling van overtollige agrarisch vastgoed is samenwerking met de gemeenten aan de orde.

Samenhang met andere opgaven

Deze rijksregeling is bedoeld, als onderdeel van een breder maatregelen pakket vanuit het rijk, voor vermindering van de stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden. Daarnaast is het één van instrumenten die passen in de gebiedsgerichte aanpak en kan in samenhang worden ingezet voor de toekomst van de landbouw, tegengaan van bodemdaling (veenweidestrategie) en raakt de ruimtelijke opgaven bij aankoop en herbestemming van agrarisch vastgoed. Het aan- en verkoopproces vindt plaats conform het provinciaal grondbeleid.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: raming proceskosten € 277.000 (2021) en €228.000 (2022)
Programma	: Programma 1 - Samen werken aan Zuid-Holland
Financiële risico's	: zie toelichting

Het gaat in dit besluit over de algemene kaders en werkwijze. Bij iedere aankoop of verkoopbesluit dat aan GS wordt voorgelegd wordt een financiële paragraaf toegevoegd.

In de regeling is opgenomen dat de proceskosten (personeel en materieel) door de provincie worden gefinancierd. De kosten voor 2021 en respectievelijk 2022 (personeel en materieel) zijn geraamd op € 277.000 en € 228.000 (via de begroting programma stikstof). De financiering van de personele inzet van de medewerkers van de afdeling Ontwikkeling en grondzaken voor 2021 en 2022 maakt onderdeel uit van de proceskosten.

Daarnaast is er een voorfinanciering van de zogenaamde restwaarde aan de orde, immers de provincie verkrijgt grond en gebouwen in eigendom en draagt zorg voor verkoop en overdracht. Voor deze voorfinanciering wordt een beroep gedaan op de financieringsmogelijkheid (lening) uit het "Handelingskader provinciaal strategisch grondbezit en strategische grondaankopen" (vastgesteld door GS op 20-11-2018) van maximaal 15 miljoen euro per jaar. In het Handelingskader is opgenomen het bedrag binnen 3-5 jaar weer terug te betalen hetgeen aansluit bij het doel om gebouwen en grond te herbestemmen en te verkopen binnen deze periode. Het risico van mee- of tegenvallende verkoopopbrengsten komt voor rekening van de provincie en wordt per individuele aankoop beschreven.

De rijksregeling kent een uitkeringsdeel A en een uitkeringsdeel B, voor onze provincie respectievelijk maximaal € 2,49 miljoen en € 3,44 miljoen (in totaal 5,93 miljoen) .

Verder voorziet de regeling in een variant "voorfinanciering Rijk" en een variant "financiering provincie".

De toepassing van variant "voorfinanciering Rijk" is in beginsel gekoppeld aan deel A van de uitkering en de toepassing van variant "financiering provincie" aan deel B.

De provincie heeft de volgende keuze:

- 1) In deel A kiezen voor voorfinanciering restwaarde door het Rijk (conform optie in de regeling). Dit is een eenmalige optie.

Voordeel is dat de provincie dit budget niet direct beschikbaar hoeft te stellen maar later bij de eindafrekening aan het rijk.

- 2) In deel A kiezen voor financiering van de restwaarde door de provincie zoals ook in deel B de bedoeling is en naar verwachting ook in de volgende tranches.

Het voordeel is eenduidigheid in bevoegdheid en administratieve afhandeling.

Voorgesteld wordt te kiezen voor optie 2.

Juridisch kader

Deze worden vastgelegd in individuele aan- en verkoopovereenkomsten conform het grondbeleid van de provincie. De verantwoording aan het rijk vindt achteraf plaats.

Alle aankoopbesluiten onder de onderhavige regeling worden aan voltallig GS voorgelegd, ongeacht of een aankoop onder een ambtelijk of bestuurlijk mandaat zou kunnen worden afgedaan.

2 Voorafgaande besluitvorming

Het is van belang dat het uitvoering van een rijksregeling betreft met provinciale financiële bijdrage. Het rijk heeft de regeling reeds gepubliceerd in de Staatscourant op 3 november 2020. Het budget moet door de provincie worden aangevraagd. Bij de voorfinanciering van de restwaarde van gebouwen en grond wordt gehandeld“ conform het Handelingskader provinciaal strategisch grondbezit en strategische grondaankopen” (vastgesteld door GS op 20-11-2018).

3 Proces

De uitvoering van de gerichte opkoopregeling is onderdeel van het maatregelenpakket van het rijk rondom terugdringen van de stikstofemissie- en depositie. Het Rijk heeft de provincies de regie gegeven bij de gebiedsgerichte aanpak, op dit moment werkt de provincie aan de mogelijke invulling hiervan. Daarnaast is de provincie met het Rijk in overleg over het nemen van zogeheten bronmaatregelen. Dit zijn maatregelen die ervoor zorgen dat de uitstoot direct omlaag gaat. In Zuid-Holland liggen 21 Natura 2000-gebieden, geheel of gedeeltelijk binnen de provinciegrenzen. Daarvan zijn er 12 stikstofgevoelig, bijvoorbeeld doordat zij dichtbij een weg liggen of omdat er veel agrarische bedrijven in de buurt zijn. Op deze locaties moeten we dus met elkaar aan de slag om de uitstoot en daarmee neerslag van stikstof tegen te gaan.

De gerichte opkoopregeling is een onderdeel van een breder maatregelenpakket rondom stikstof. Provinciale Staten worden over de totale voortgang en aanpak geïnformeerd in een nog vast te stellen brief die wordt voorgelegd aan Gedeputeerde Staten (planning begin februari 2021).

De stakeholders en sectortafel stikstof worden vervolgens via de brief aan Provinciale Staten en in overleggen mondeling geïnformeerd.

Daarnaast wordt er informatie over de regeling op de website van de provincie Zuid-Holland toegankelijk gemaakt.

Ieder individueel aankoopbesluit (inclusief de financiering) en de voortgang in de uitvoering van de regeling wordt gedurende 2021 en 2022 voorgelegd aan Gedeputeerde Staten. Tevens moet op enig moment het Rijk geïnformeerd worden als het beschikbare budget niet besteed wordt. Herverdeling tussen provincies kan dan aan de orde zijn.

4 Participatie en rolneming

De provinciale rol is beschreven onder het proces. De provincie heeft de regie in de gebiedsgerichte aanpak. Er is gekozen voor een gerichte verwervingsstrategie. Dit betekent dat landbouwbedrijven benaderd worden of zij interesse hebben in beëindiging. Dit gaat in samenwerking tussen de gebiedsregisseurs en grondzaken. Deelname en verkoop is altijd op vrijwillige basis. Daarnaast kunnen ondernemers of stakeholders contact opnemen met de provincie en informeren of zij in aanmerking komen voor de regeling. In dit gesprek zal ook verkend worden of de provincie op een andere manier kan meewerken aan de wensen van de ondernemer passend bij een (andere) provinciale opgave zoals realisatie NNN of tegengaan van bodemdaling.

5 Communicatiestrategie

Op basis van de verwervingstrategie en de samenhang met de gebiedsgerichte aanpak wordt gekozen voor de volgende communicatie aanpak:

- Generiek via het programma stikstof (informatie op de website van PZH en verwijzing naar de Helpdesk Stikstof BIJ12).
- Aansluiten bij communicatie als onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak.
- Verstrekken van informatie aan de verschillende sectoren via de sectortafel.
- Beantwoording van vragen en contact al dan niet via het KCC als loket.